

ประโยค ป.ธ.๕
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

๑. ธรรมโรสิตี สทุทตมสนุนิจยํ ปีติปปาโมชชุนติ สคาถาคฤกฏิกา ฯ

ยา เจสา ปุตุตตรติชิตฺตฺรติอิติถึรตินจจคิตฺวาทิตาทิรติปปเภทา อเนกปปเภทา
 รติ สาปี ฏฏเฐ ปาเตตฺวา ทุกฺขานุกฺกวานสฺเสว ปจฺจโย ฯ ยา ปเนสา ธรรมํ กถนุตฺตสฺส
 วา สฺถนฺนตฺตสฺส วา อนฺโต อุปฺปชฺชมานา ปีติ อุทคฺคภาวํ ชเนติ อสฺสูนิ ปวตฺเตติ
 โลมทํสนํ ชเนติ สายํ สํสารวฏฺฏสฺส อนฺตํ กตฺวา อรหตฺตปฺริโยสานา โหตีติ
 สพฺพรตีนิ เอวรฺูปา ธรรมรติเยว เสฏฺฐา ฯ เตน วุตฺตํ สพฺพรตี ธรรมรติ ชินาตีติ
 ธรรมปทวณฺณนา ฯ ธรรมรตีติ สมถวิปฺสฺสนาธมฺเม อภีรตีติ สคาถาคฤกฏิกา ฯ

ตถฺหุกฺโข ปน ตถฺหุกฺขยนฺเต อุปฺปนํ อรหตฺตํ ตํ สกฺลสฺสาปี ฏฏเฐทูกฺขสฺส
 อภีรานฺโต สพฺพเสฏฺฐจเมว ฯ เตน วุตฺตํ ตถฺหุกฺโข สพฺพทูกฺโข ชินาตีติ ตพฺพณฺณนา ฯ

ธรรมํ เทเสนฺเตนปี หิตผรณมฺุทฺจิตฺเตเนว ภวิตพฺพํ น ลากครฺุเกน ฯ ลาก
 ครฺุกฺสฺส หิ ธรรมทานํ น มหปฺพลํ ฯ เตน สงฺคีติสฺุตตวณฺณนายํ เอโก เอวํ มํ
 ธรรมกถิโกติ ชานิสฺสนตีติ อิจฺฉาย จตฺวา ลากครฺุโก หุตฺวา เทเสติ ตํ น มหปฺพลํ ฯ
 เอโก อตฺตโน ปคฺุณํ ธรรมํ อปฺปจฺจาสิสฺมาโน ปเรลํ เทเสติ อิหํ เทสนามยํ ปุณฺณ-
 กิริยวตฺถุ นามาติ วุตฺตํ ฯ

ตํ น มหปฺพลํ ตถฺหาย ปรามฏฺจตฺตา ฯ ปเรลํ เทเสติ หิตผรณน มฺุทฺ-
 จิตฺเตนาติ อานตฺวา สมฺพนฺุทิตพฺพนฺุติ ตฏฺฐิกิภา ฯ

๒. อสุกวีถึ วา อุทิสฺส จปีตา ทนฺทา ราชาทึหิ ฯ สมมาทึฏฐิตฺเตติ
 อสทฺธมมาธิปฺปาเยน กายทฺวารปฺปวตฺตา อคมนึยฺญจานวึตึฏฺกมเจตนาติ เอวํ สมมา-
 ทึฏฐิตฺตวณฺณนายํ วุตฺตมึจฺฉาจารลกฺขณวเสน ฯ หตฺถปาทาหิเหตุติ หตฺถปาทาหิ-
 เจทนเหตุ ฯ ฐนเหตุติ ฐนสฺส ลามเหตุ ฐานึเหตุ จ ฯ ลาโมติ ฆาสจฺฉาหนาติ ฯ
 ลพฺภตึตึ ลาโม ฯ กึฏฺจิกฺขนฺติ กึฏฺจิมตฺตํ อามึสชาติํ ฯ เตนาห ยํ วาติอาทึ ฯ
 สมฺปชานนฺโต วาติ มุสาภาวํ ตสฺส วตฺถุโน อตฺถตฺตํ ฐานนฺโตเอวาติ สาเลยฺยกฎึกา ฯ

อนฺุปฺปทาตาติ อนฺุพลปฺปทาตา อนฺุวตฺตนวเสน วา ปทาตา ฯ กสฺส ปน
 อนฺุวตฺตนํ ปทานญฺจาติ ฯ สมานิตานนฺติ วุตฺตตฺตา สนฺฐานสฺสาติ วิญฺญาติ ฯ
 เตนาห สนฺฐานานฺุปฺปทาตาติ ฯ ยสฺมา ปน อนฺุวตฺตนวเสน สนฺฐานสฺส ปทานํ อาทานํ
 รกฺขนํ วา ทฬฺหึกรณํ โหติ เตน วุตฺตํ เทว ชเน สมคฺเค ทิสฺวาติอาทึ ฯ อารมนฺติ
 เอตฺถาติ อาราโม รมิตพฺพญฺจานํ ฯ ยสฺมา ปน อากาเรน วินาปี อยมตฺถิถึ ลพฺภติ
 ตสฺมา วุตฺตํ สมคฺคราโมตึปี ปาลิ ฯ อยมตฺถิถึถึ จุฬฺหตฺถิปโทปมาทึฎึกา ฯ อณฺุทกาติ
 วุจฺจนฺติ รุกฺเช คณฺุสทึสา ปึณฺุทึโย ตา ยถา ถทฺธา วิสฺมา ทุฬฺพิณึเวธา จ โหนฺติ
 เอวเมว ชฺชสนฺนวมฺภนฺวเสน ปวตฺตวาจาปีติ सा अणुत्तกาति वुत्तता ฯ เตนาह यथा
 สโเส รุกฺเชติอาทึนฺติ สาเลยฺยกฎึกา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคธเป็นไทย

๑. ฎีกาสภาถรรพคว่า ปิตีและปราโมทย์ อันพระสังฆธรรมสั่งสมขึ้น ชื่อว่า รสพระธรรม ฯ

อรรถกถาธรรมบทว่า อนึ่ง แม้ความยินดีมีความยินดีในบุตร ความยินดีในธิดา ความยินดีในสตรี และความยินดีในการผ่อนรำ การขับร้องและประโคมดนตรีเป็นต้น เป็นประเภท และความยินดีที่มีประเภทไม่ใช่บ่อย ก็เป็นปัจจัยแก่การให้สัตว์ตกไปในวิภวัญแล้วเสวยทุกข์นั้นเอง ฯ ส่วนปิตี ที่เกิดขึ้นภายในของผู้กล่าวธรรมกิติ ผู้ฟังธรรมกิติ ย่อมให้เกิดความเบิกบานใจ ให้น้ำตาไหล ให้เกิดขนชูชัน ย่อมทำที่สุดแห่งสังสารวัฏฏ์ มีพระอรหัตเป็นที่สุด เพราะฉะนั้นความยินดีในธรรมเห็นปานนี้นั้นแหละประเสริฐกว่าความยินดีทุกอย่าง ฯ เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า **สพฺพพฺรดี ธมฺมรดี ชินาติ** ฯ

ฎีกาสภาถรรพคว่า ความยินดียิ่งในธรรมคือสมณะและวิปัสสนา ชื่อว่าความยินดีในธรรม ฯ

อรรถกถาสภาถรรพคนี้ว่า ส่วนความสิ้นตัณหา ก็คือ พระอรหัตซึ่งเกิดขึ้นในที่สุดแห่งความสิ้นตัณหา พระอรหัตนั้น ชื่อว่าประเสริฐกว่าทุกอย่างแท้เพราะครอบงำวิภวัญทุกข์แม้ทุกอย่าง ฯ เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า **ตณฺหุขโย สพฺพทุขํ ชินาติ** ฯ

ภิกษุแม้เมื่อจะแสดงธรรม ควรเป็นผู้มีจิตอ่อนโยนมุ่งแผ่ประโยชน์แก่กุลเป็นสำคัญ ไม่ควรเป็นผู้หนักในลาภ ฯ เพราะธรรมทาน ของภิกษุผู้หนักในลาภไม่มีผลมาก ฯ เพราะเหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวไว้ในอรรถกถาสังคิตติสูตรว่า ภิกษุรูปหนึ่ง

ตั้งอยู่ในความปรารถนาว่า ชนทั้งหลาย จักรู้จักเราว่าเป็นธรรมกถึก ด้วยอาการอย่างนี้
 ดังนี้แล้ว เป็นผู้หนักในลาภ แสดง (ธรรม) ธรรมทานนั้น จึงไม่มีผลมาก ๆ ภิกษุรูปหนึ่ง
 ไม่มุ่งหวัง (ลาภอย่างนั้น) แสดงธรรมที่คล่องแคล่วของตน แก่ชนเหล่าอื่น ด้วยจิตที่อ่อน
 โยมนุ่งแผ่ประโยชน์เกื้อกูล ธรรมทานนี้ ชื่อว่าบุญกิริยาวัตถุที่สำเร็จด้วยการแสดงธรรม
 (เทศนามัยบุญกิริยาวัตถุ) ๑

ฎีกาสังคิตสูตรนั้น ธรรมทานนั้น ชื่อว่าไม่มีผลมาก เพราะถูกตัณหาจับต้อง ๆ คำ
 ว่า **ปเรสฺส เทเสติ หิตผरणน มุฑุจิตเตน** บัณฑิตพึงนำมาเชื่อมเข้าด้วยกัน ๑

๒. ฎีกาสาเลยยกสูตรว่า อิศรชนทั้งหลายมีพระราชาเป็นต้น ตั้งอาชญาไว้เจาะจง
 ถนอชื่อเนิ่นหรือ ๑ บทว่า **สมมาทิฏฐิสฺสุเต** ความว่า (บุคคลย่อมเป็นผู้ทำความก้าวล่วง)
 ด้วยสามารถลักษณะแห่งมิถจาจารที่พระอรรคกถาจารย์กล่าวไว้ในอรรถกถาสัมมาทิฏฐิ
 สูตร อย่างนี้ว่า เจตนาเป็นเหตุก้าวล่วงฐานะที่บุรุษสตรีไม่พึงถึง อันเป็นไปทางกายทวาร
 ด้วยความประสงค์ในอันเสพอลัทธิธรรม ๑ บทว่า **หตุตปาทาเทหุ** คือเพราะเหตุแห่งการ
 ตัดอวัยวะมีมือและเท้าเป็นต้น ๑ บทว่า **ธนเหตุ** ได้แก่ เพราะเหตุแห่งการได้ทรัพย์ และ
 เพราะเหตุแห่งการเสียทรัพย์ ๑ อาหารและเครื่องนุ่งห่มเป็นต้น ชื่อว่าลาภ ๑ ที่ชื่อว่าลาภ
 เพราะวิเคราะห์ว่า อันบุคคลย่อมได้ ๑ บทว่า **กิญจิกขํ** คือ อามิสมีประมาณเล็กน้อย ๑
 เพราะเหตุนั้น พระอรรคกถาจารย์ จึงกล่าวคำว่า **ยํ วา** เป็นต้น ๑ บทว่า **สมปชานนโต ว**
 ได้แก่ รู้อยู่ที่เดียวว่าเป็นคำเท็จ คือ (รู้) ว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องไม่จริง

ฎีกาจูฬหัตถิปโทปมสูตรเป็นต้นว่า บทว่า **อนุปปาทา** คือผู้คอยสนับสนุน
 หรือผู้คอยส่งเสริมด้วยอำนาจการคล้อยตาม ๑ ถามว่า ก็การคล้อยตามและการส่งเสริม
 อะไร ๑ เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า **สมาหิตานํ** บัณฑิตย่อมทราบวิสัยเห็นว่า การ
 คล้อยตามและการส่งเสริมความปรองดองกัน ๑ เพราะเหตุนั้น พระอรรคกถาจารย์จึง
 กล่าวว่า **สนุธานานุปปาทา** ๑ ก็เพราะการส่งเสริมที่ดี การยอมรับที่ดี การรักษาก็ดี ซึ่ง
 ความปรองดองกัน ด้วยสามารถการคล้อยตาม ย่อมจัดเป็นการทำให้มั่นคง ฉะนั้น พระ
 อรรคกถาจารย์จึงกล่าว คำว่า **เทว ชเน สมคฺเค ทิสฺวา** ดังนี้เป็นต้น ๑ ชนทั้งหลาย ย่อม
 ยินดียิ่ง ในความปรองดองกันนี้ เหตุนั้น ความปรองดองกันนี้ จึงชื่อว่า **อาราโม** คือ ฐานะ
 อันบุคคลพึงยินดี ๑ ก็เพราะแม้ไม่มี **อา** อักษร ก็ได้รับความหมายอย่างนี้ ฉะนั้น พระอรรค

กถาจารย์จึงกล่าวว่า พระบาลี **สมคฺคราโน** ดังนี้ ก็มี ๓ ความหมายของบทว่า **สมคฺคราโม** นั้น ก็อย่างนี้เหมือนกัน ๓

ฎีกาสาเลยยกสูตรว่า ปมทั้งหลาย เช่นกับปมที่ตันไม้ ชาวโลกเรียกว่า **อณฺฏกา** ปมเหล่านั้น เป็นของแข็ง ขรุขระ และเจาะได้ยาก ฉนฺใด แม้วาจาที่เป็นไปด้วยอำนาจ การกล่าวขู่และกล่าวข่ม ก็ฉนฺนั้นเหมือนกัน เพราะเหตุนั้นวาจานั้น พระอรรถกถาจารย์ กล่าววว่า **อณฺฏกา** ๓ เพราะเหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวคำว่า **ยถา สโทเส รุกฺเข** เป็นต้น ๓